

Cursus aanbesteden voor politiek

Plan voor gratis schoolboeken begint op soap te lijken: oplossing zal weinig begrip ontmoeten in Brussel

FD 11-03-08

Dave van Beek, Nienke van Haaren, Gerard 't Hart en Petra Heemskerk

De oplossing van staatssecretaris Van Bijsterveldt voor het aanbesteden van schoolboeken overtuigt niet. Buitenlandse uitgeverij worden uitgesloten van mededinging; een onduidelijke constructie die in Brussel niet op clementie hoeft te rekenen.

Het kabinetsvoornemen om schoolboeken voor ouders gratis te maken begint op een soap te lijken. Recent wierp de Tweede Kamer het kabinet nog voor de voeten dat een cursus aanbesteden voor bewindslieden geen gek idee zou zijn. Nu twijfelt de Kamer over gratis schoolboeken, omdat leraren niet langer hun eigen lesmethode zullen kunnen kiezen.

Met Europese aanbestedingen wordt beoogd een interne markt tot stand te brengen waarin ondernemers probleemloos in alle Europese lidstaten activiteiten kunnen verrichten. De overheid moet bij de totstandkoming van die interne markt het voortouw nemen, zodat haar opdrachten eerlijk moeten worden verstrekt. Ondernemingen uit de eigen lidstaat mogen niet worden voorgetrokken.

Het aanbestedingsrecht is doordrenkt met verboden die garanderen dat nationale ondernemers geen voorsprong kunnen hebben. Zo moeten aanbestedende diensten functioneel omschrijven waar zij behoefte aan hebben. Dat wil zeggen dat het verboden is om aan te geven welk merk of model van een bepaald product gewenst is. Er moet objectief worden omschreven wat het product moet kunnen. Op die manier hebben producenten met een vergelijk-

Marktpartijen mogen eerlijke aanbesteding verwachten en kunnen die zo nodig bij rechter afdwingen

baar product net zo veel kans op de opdracht als een producent die reeds bij de aanbestedende dienst bekend is.

En daar zit de pijn. Iedereen heeft persoonlijke voorkeuren en werkt met het ene product prettiger dan met het andere product. Overheidsinkopers moeten die persoonlijke voorkeuren negeren en op grond van objectieve criteria bepalen welk product het beste is. Een aanbesteding die (te veel) ruimte laat voor subjectieve oordelen sneuvelt gegarandeerd. Scholen hebben veel moeite met het loslaten van hun keuzevrijheid.

De 'oplossing' van de staatssecretaris voor deze problematiek overtuigt niet. Volgens haar zouden scholen alleen de distributie hoeven aan te besteden, waarna

hun bestaande boekenlijst kan worden geleverd. Op die manier wordt echter het uitgeversdeel van de handelsketen doelbewust van mededinging uitgesloten. Van die uitsluiting profiteren alleen Nederlandse uitgeverij; zij geven de bestaande lesmethoden uit.

Wie zich bewust is van het Europese streven naar een interne markt begrijpt dat hierdoor de totstandkoming daarvan wordt belemmerd. Buitenlandse uitgeverij zouden de aanbesteding van schoolboeken kunnen aangrijpen om de Nederlandse markt te betreden. Het effect van het dwingend voorschrijven van een bepaalde lesmethode is dat hun die mogelijkheid wordt ontnomen. Een dergelijke constructie hoeft in Brussel op weinig begrip te rekenen.

Illustratie: Meinbert Gozewijn van Soest

Dit betekent niet dat een aanbesteding slecht nieuws is voor scholen. In de eerste plaats zullen door prijsconcurrentie de boekenprijzen dalen. Het zo vrijgemaakte geld kan elders binnen het onderwijs worden besteed. In de tweede plaats worden scholen gedwongen om na te denken over de vraag waar een goede lesmethode aan moet voldoen. Dat biedt een heldere blik op het actuele aanbod. Tot slot biedt een aanbesteding kansen aan ondernemingen die te hoop lopen tegen verstolde relaties tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers. Uiteindelijk profiteren ook scholen daarvan, omdat er een ruimer aanbod ontstaat.

Of de aanbesteding van schoolboeken vervalt in een stroom van rechtszaken hebben de scholen in

eigen hand. Wie tijdig begint en zich door deskundigen laat bijstaan heeft weinig te vrezen. Een voorafgaande vrijwaring van scholen voor eventuele aanbestedingsfouten, zoals de Tweede Kamer nu verlangt, getuigt van weinig realiteitszin. Marktpartijen mogen een eerlijke en correcte aanbesteding verwachten en kunnen dat zo nodig bij de rechter afdwingen. Wellicht dat een cursus Europese aanbesteding ook voor het parlement geen gek idee is?

Mr. Gerard 't Hart en mr. Petra Heemskerk zijn aanbestedingsadvocaten bij CMS Derks Star Busmann, drs. Nienke van Haaren en drs. Dave van Beek zijn aanbestedingsadviseurs bij HB Berenschot.